

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

5-2022

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

M.M.Karimov

A.Qodiriyning “O’tkan kunlar” romanining inglizcha tarjimalarida leksik- stilistik bo’yoq dorlikni saqlash tamoyillari 125

A.A.Shernazarov, X.J.Jamolova

“Boburnoma”dagi forscha baytlarning mualliflari 129

M.B.Rajabova

Alisher Navoiy ijodida marsiya va lavhalar 133

G.S.Qurbanova

Nurali Qobul ijodida ayol ruhiyati tasviri 140

M.K.Mirzoyev

Farzona Xo’jandiylarida motam marosimining badiiy ifodasi 145

M.A.Jo’rayeva

Cho’ponning “Vayronalar orasida” asari janr xususiyatlari 149

L.A.Masharipova

O’zbeginning go’zal urf-odatlari 154

TILSHUNOSLIK**M.Y.Mamajonov, Z.A.Mirzamatova**

Diplomatik munosabatlar ramz va turlarining tasniflari 158

Z.Sh.Pazilova

O’zbek va nemis tillarida to’y bilan bog’liq leksik birliklar 163

M.Y.Xusaynova

O’zbek va ingliz tillarida paxta leksemasining lingvomadaniyatda aks etishi 168

M.M.Mamajanova

Ingliz tili grammatisining retseptiv ko’nikmalarini o’rgatish 172

N.A.Xoshimova, M.R.Nematjonova

Tarjimada realiyalar masalasi 176

X.M.Maripova

Frazeologik birliklarning lingvokulturologiya bilan bog’liqligi 179

N.A.Mansurova

Tilshunoslikda terminologiya masalalari 183

M.R.Komilova

O’zbek tilshunoslida o’zlashma leksemalarning o’rganilishi tarixi 187

J.X.Djamolov

O’zbek tilining davlat tili maqomiga erishish jarayoni 192

Sh.T.Yusupova

Lingvistik interferensiya hodisasining mohiyati xususida 197

M.O.Batirxanova

Somatik frazeologik birliklar tadqiqida “Madaniy kodlar” 201

G.X.Saydullayeva, O.P.Uralova

“TikTok” ijtimoiy tarmoq izohlarida xorijiy so’zlarning izohlarda ishlatalishi 203

M.M.Nurmatova, M.O.Orripova

Nutqiy etiketni shakllantirishda madaniyat va ijtimoiy omillarning o’rni 206

MATEMATIKA**A.K.Yusupova, B.Qurbanov**

Ba’zi biologik jarayonlarni differensial tenglamalar yordamida o’rganish 209

O’.U.Ismailov

Atoqli otlar nazariyasi va semantikasi 214

FIZIKA- TEXNIKA**E.X.Bozorov, M.A.Abdullayeva**

Oliy ta’lim muassasalarida “radiatsiya xavfsizligi” fanini o’qitishda interfaol metoddan foydalanish 218

TILSHUNOSLIKDA TERMINOLOGIYA MASALALARI

ВОПРОСЫ ТЕРМИНОЛОГИИ В ЯЗЫКОЗНАНИИ

TERMINOLOGY PROBLEMS IN LINGUISTICS

Mansurova Nodira Anvarovna¹

¹Mansurova Nodira Anvarovna

– Toshkent moliya instituti "Xorijiy tillar" kafedrasи katta o'qituvchisi.

Annotations

Ushbu maqola hozirgi paytda dunyo tilshunosligining diqqat markazidagi mavzulardan biri bo'lgan terminologiya va terminologiya masalalari bo'yicha ilmiy adabiyotlar tahlili haqida. Aynan shu davrda zamonaviy tilshunoslik fanida yanada keng ma'no kasb etgan va chuqurroq o'rganilayotgan "terminologiya"ni topish mushkul vazifalrdan biri hisoblanadi.

Аннотация

Данная статья посвящена анализу научной литературы по терминологии и вопросам терминологии, которая в настоящее время является одной из тем, находящихся в центре внимания мировой лингвистики. Именно в этот период одной из самых сложных задач является поиск «терминологии», которая приобрела более широкое значение и углубленно изучается в науке современного языкоznания.

Abstract

This article is about the analysis of scientific literature on terminology and terminology issues, which is currently one of the topics in the focus of world linguistics. It is in this period that one of the most difficult tasks is to find the "terminology" that has acquired a wider meaning and is studied in depth in the science of modern linguistics.

Kalit so'zlar: terminologiya, lingvistika, termin, atama, tilshunoslik.

Ключевые слова: терминология, лингвистика, термин, языкоzнание.

Key words: terminology, term, linguistics.

KIRISH

Terminologiya – maxsus leksikani o'rganuvchi fan bo'lib, terminlarning kelib chiqishi, shakli, ma'nosi, vazifasi va qo'llanilishi kabilarni o'z ichiga qamrab oladi. Terminologiya zamonaviy lingvistik tadqiqotlarning aktual yo'nalishlaridan biridir. Hozirgi vaqtida terminologiya masalasining o'sib borishi, bir tomonidan, ilm-fanning dinamik rivojlanishi tufayli yangi tushunchalarining ko'payib borishi sababli deb qaralsa, ikkinchi tomonidan, terminlarning shakllanish jarayoni, rivojlanishi va funksiyasi kabi masalalarning yetarli darajada o'rganilmaganligi bilan bog'liq hodisa deb izohlanadi.[1]

Terminologiya har bir til so'z boyligining juda katta qismini tashkil etadi. Uning juda tez rivojlanishi ham bejiz emas, chunki u yangi so'zlar yasash imkonini beradi. Biror tilning terminologiyasi ko'p terminlar tizimidan tashkil topgan. Bilim, sanoat yoki madaniyatning biror maxsus sohasidagi biror so'z yoki so'z birikmasi termin deb ataladi. Termin ifoda etayotgan biror so'zning mazmuni mavzuli biror adabiyotda izohlash orqali talqin qilinadi. So'z ifodasi lingvistik termin deb hisoblanishi mumkin deb yozgan edi Z.Xarris va I.F.Frizyslar.Ular deskriptiv lingvistika tarafdorlaridan bo'lib, so'z ifodasini quyidagicha ta'riflaydilar: "So'z ifodasi insonning har qanday nutqi bo'lib, u sukutdan oldin yoki keyin ifoda etilishi mumkin". Fanning har bir bo'limi yoki maktabi o'z tabiatini va metodlariga moslab maxsus terminologiyani rivojlantiradi. Bunday maxsus terminologiya ilmiy izlanishning muhim qismi bo'lib, o'ta muhim ahamiyatga ega. Chunki u rivojlanishga katta hissa qo'shadi.

Termin so'zi aslida lotincha "terminus" so'zidan olingan bo'lib, "chek", "chegara" degan tushunchalarni bildiradi. Terminshunoslik, olimlar ham unga ta'rif berayotga vaqtida, atrof muhitni ya'ni tabiatni xarakterlashda uning ana shu lug'aviy ma'nosini inobatga oladilar. Biroq ana shu chek chegarani belgilab olishda, undan anglashiladigan tushunchani xarakterlashda xilma-hillik sodir bo'lmoqda.

U fan-texnika, qishloq xo'jaligi, san'at va madaniyat sohasiga xos so'z hisoblanadi. Terminologiya - terminlar haqidagi ta'lilot va terminlar majmui degan ma'nolarni anglatadi. Termin so'zi o'rnida ba'zan atama, istiloh so'zlarini ishlatish hollari uchrab turadi. Ammo bu to'g'ri emas. Atama termin so'ziga nisbatan tor tushunchani ifodalaydi. "Atama", "atamashunoslik" kabi tushunchalar umumxarakterda bo'lganligi e'tiborga olinmadi. Chunki, "atama" deyilganda terminologiyaga aloqasi bo'lgan onomastika (toponimiya, antroponomiya, oykonimiya kabilari)ga aloqador leksik birliklar ham tushuniladi.Istiloh so'zi esa arabchadir. Uni xalq tushunmaydi va me'yorga aylangan emas. Terminologiya masalalari hamisha

tilshunoslikning dolzARB masalalaridan biri bo'lib kelgan. Chunki terminlarning sohalar lug'aviy qatlamlaridagi o'rni va vazifasini belgilash, tushunchaning mazmun-mohiyatini to'g'ri anglash imkonini beradi.

Termin va terminologiyaning u yoki bu kabi muammoli masalalari yechimini topish fan va texnikaning tegishli sohalari uchungina emas, balki tilshunoslik uchun ham muhum ahamiyatga egadir.

Terminologiya muayyan fanning tushunchalar tizimi bilan o'zaro munosabatda bo'lgan terminlar tuzimini o'zida ifoda etadi. Terminologik tizmlar fan taraqqiyoti bilan birlashtirilgan rivojlanib bormoqda.

Terminlar paydo bo'lib qolmaydi, aksincha, ularning zaruriyati anglangan holda o'ylab topiladi, ijod qilinadi. Shuningdek, oddiy so'zdan farqli ravishda, terminning ma'nosi kontekstga bog'liq bo'lmaydi, maxsus so'z-termin o'z terminlik ma'nosida va o'z terminologik maydonida qo'llanar ekan uning har doimgi ma'nosi saqlanib qolaveradi.

Yangi texnika vositalari qaysi sohaga ko'proq kirib kelgan bo'lsa, shu soha terminologiyasi to'xtovsiz ravishda kengayib bormoqda. Ana shunday sohalardan biri bugungi kitobatchilik ishi bilan shug'ullanuvchi poligrafiya-nashriyotchilik sohasidir. Mazkur soha taraqqiyotiga e'tibor bersak, bu sohaga texnik vositalarning kirib kelishi, asosan, yigirmanchi asr boshlariga to'g'ri keladi. Lekin uning eng taraqqiy etgan davri bugungi kundagi holatidir. Hozirgi zamonaviy poligrafiya-nashriyotchilik tarmog'i hujjatlarni tayyorlash va ularning nusxalarini ko'paytirish, kitob holiga keltirish jarayonlarini o'zida mujassamlashtirgan texnik vositalar qo'llanadigan etakchi sohalardan biriga aylandi. Natijada, ushbu soha terminologiyasiga juda ko'plab yangi tushunchalar va ular bilan birga yangi ilmiy-texnikaviy terminlar ham kirib kelmoqda.

ADABIYOTLAR TAHЛИLI VA METODLAR

Lekin B.N.Golovin "terminologiya" va "terminologik tizim" ifodalarini professional faoliyat sohalaridagi aloqador bir-biri bilan tushunchaviy leksik- semantik, so'z yasalishi va grammatick darajalarda bog'langan terminlar majmui" ni bildiruvchi sinonimlar sifatida ishlatalishni taklif qiladi. Boshqa mualliflar esa, aksincha "terminologiy" va "terminologik tizim" tushunchalarini farqlash lozimligini uqtirishadi, ya'ni "Terminologiya" tushunchasi ostida stixiyali tarzda to'planib boruvchi terminlar m ajmuini , "terminologik tizim" deganda esa inson bilimlari yoki faoliyatining ma'lum bir ixtisoslashgan sohasini tasvirlovchi tushunchalar tizimini adekvat ifodalovchi tartibga solingan terminlar majmuini tushunishni taklif etishadi.

Terminologiyaga bag'ishlangan ishlarning barchasida u yoki bu sohaning muayyan tushunchalarini anglatadigan, definitsiyaga ega bo'lgan va, asosan, nominativ funksiyani bajaradigan birliklar termin hisoblanadi deb qaraladi. A.Reformatskiy terminga ta'rif berar ekan, "... terminlar – bu maxsus so'zlardir" degan xulosaga keladi. A.V.Kalinin muayyan fanlar va kasbkorlikda ishlataladigan so'zlarni "maxsus leksika" deb ataydi va uni ikki guruhga ajratadi.

1. Maxsus leksikaga, birinchi navbatda, terminlar kiradi.
2. Maxsus leksika tarkibiga terminlardan tashqari professionalizmlar ham kiradi.

U o'z fikrini davom ettirib, "Termin bilan professionalizmlar o'rtasidagi farq shuki, termin bu muayyan fan, sanoat sohasi, qishloq xo'jaligi, texnikadagi tamomila rasmiy bo'lgan, qabul qilingan va qonunlashtirilgan biror tushunchaning ifodasidir, nomidir, professionalizm esa biror kasb, mutaxassislik, ko'pincha jonli tilda tarqalgan, aslini olganda, tushunchaning qat'iy, ilmiy tavsifiga ega bo'lmagan yarim rasmiy so'zdir", -deydi.

Ma'lumki, har bir fan sohasining rivojlanish va takomillashuv darajasi shu soha terminologiyasining qay darajada taraqqiy etganligi, shuningdek, tartibga solinganligi kabi belgililar bilan ham uzviy bog'liqdir. Chunki ilmiy adabiyotda qo'llanadigan termin yoki uning ifoda shakli aniq va ravshan bo'lmas ekan, unda, albatta, chalkashlik, noaniqlik kabi salbiy holatlar saqlanib qolaveradi. Shu bois, V.P.Danilenko ta'kidlaganidek, har bir fan yoki sohaning taraqqiyot ko'rsatkichi shu soha terminologiyasining «qat'iy ilmiy terminologiya»ga ega ekanligi bilan ham belgilanadi. V.P.Danilenko bu erda «qat'iy ilmiy terminologiya» tushunchasini biron bir sohaviy terminologiyaning mazkur fan sohasi taraqqiyoti bilan uyg'unlashuvi, sohaviy terminologiyaningayni sohaga oid tushunchalarni ifodalashdagi hamohangligi, yaratilgan va muomalada bo'lib turgan terminologiyaning muayyan fan tili bilan mos kelishi kabi holatlarni nazarda tutadi.[2]

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Terminlarning «aniqligi va qat'iy lashishi shu millatning fani, maorifi, madaniyati darajasini ko'rsatadi. Atamalarning rivojlanishi, tartibga solinishi fanning har xil sohalarida turlicha bo'lib, ma'lum fanning taraqqiyotiga bog'liq. Bu taraqqiyot to'xtovsiz bo'lgani uchun yangi atamalarning kelib chiqishi, tartibga tushishi ham uzuksiz bo'ladi. Umuman, ona tilida atamalarning puxta ishlanishi, tartibga solinishi

TILSHUNOSLIK

darslik va qo'llanmalar tuzish uchun ham, ona tilida dars olib borish uchun ham zarur bo'lgan manbadir. Atamalarning ishlanmaganligi va tartibga solinmaganligi nutq uslubiga ham ta'sir ko'rsatadi».[3]

Terminologiya voqelikni tushunishning ma'lum bir belgilangan sitemasini ifodalab, intellektual aloqa kanalining biri hisoblanadi. Vinogradovning fikriga ko'ra "Terminlarni yaratish va belgilashning ikki tomoni, ikki nuqtayi nazari mavjud: til strukturasi va tushunish, semantik shartli ravishda ilimdagi u yoki bu tushunish sistemasining rivojlanishi" [4] deya izoh beradilar.

Tilshunoslikda terminlarning o'zgarishi hamda yangi terminlarning paydo bo'lishi fan va texnika taraqqiyoti bilan uzviy bog'liqdir. Bu haqda tilshunos olim L.I.Bojno quyidagilarni ta'kidlaydi: «Texnika taraqqiyoti ta'sirida terminologiya o'zaro aloqador ikki qonuniyat asosida, birinchidan, ilmiy-texnika progressi qonuniyatlar bilan, ikkinchidan, til rivojlanishining umumiyligini qonuniyatlar bilan bog'liq ravishda o'zgarib boradi» [5]. Texnik malakaning endilikda ma'lum tor doiradan chiqib, ommaviy xarakterga ega bo'layotganligi va turli sohalarning mutaxassislari kundalik faoliyatida fan va texnika yutuqlaridan keng foydalanayotganligi terminlarga bo'lgan yuksak talab bilan uning hozirgi holati orasidagi nomuvofiqlikni bartaraf etishni talab etadi. Chunki hayotda fan va texnika taraqqiyoti qanchalik katta ahamiyatga ega bo'lsa, uni egallash, boshqarish va taraqqiy ettirish uchun terminlar ham shunchalik muhim ahamiyatga molikdir. Shu jihatdan, terminlarni tartibga solish juda katta ilmiy va ijtimoiy ahamiyatga egadir.

D.S. Lotte qanday kategoriyadagi so'zlar terminlashishi mumkinligi haqida gapirib: "texnikada quyidagi tushunchalarni anglatuvchi asosiy kategoriyalar terminlashadi: jarayonlar (hodisalar); texnika predmetlari (materiallar, qurollar, asboblar, detallar va h.k.); xossalr; hisobiy tushunchalar (parametrlar, geometrik obrazlar va h.k.); o'Ichov birlklar" [6], A.V. Kalinin esa termin bilan kasb-hunar so'zlarining bir-biridan farqli ekanligini quyidagicha asoslashga intildi: "termin – bu muayyan fan, sanoat sohasi, qishloq xo'jaligi, texnikadagi tamomila rasmiy bo'lgan, qabul qilingan va qonunlashtirilgan biror tushunchaning ifodasıdır, nomidir, kasb-hunar so'zları esa – biror kasb, mutaxassislik o'rtaşıda ko'pincha jonli tilda tarqalgan, aslini olganda, tushunchaning qat'iy, ilmiy tavsifiga ega bo'lmagan yarim rasmiy so'zdir" [7].

T.S. Kogotkova bu fikrga yana ham oydinlik kiritib "Mahalliy ishlab chiqarishning biror sohasi dialektal so'zlarini jamini ishlab chiqarish – kasbkorlikka oid leksika deb ataymiz" [8] deb ta'kidlaydi.

Rus tilshunosligi va tarjimashunosligida esa bu masala chuqur tadqiq ostiga olingan va samarali natijalarga erishilgan. Jumladan, T.S. Shulyukina [9] o'z tadqiqot ishida iqtisodiy terminlarning o'ziga xos xususiyatlari, iqtisodiy terminlar tarjimasining muqobilligi, terminlarning ekvivalentini topish muammolari, kognitiv model kabilarni o'rganib chiqqan va tahlilga tortgan.

J.V.Lesnikova[10] "Способы перевода терминов с английского языка на русский (на материале экономических текстов)" nomli ishida umuman terminologiya, terminlarning xususiyati va tilshunoslikdagi o'rni, terminlarni tarjima qilish masalalari, vositali va vositasiz tarjima kabilalar tahlil ostiga olingan. Tahlil rus va ingliz tilidagi iqtisodiy terminlar tarjimasiga bag'ishlangan.

E.V.Kinchina[11] "Когнитивные аспекты перевода экономических терминов: На материале английского и русского языков". Bunda kognitiv tilshunoslik terminologik muammolarning aspekti sifatida o'rganilgan. Iqtisodiy terminlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Tadqiqot ishi ingliz va rus tilidagi manba asosida bo'lganligi sababli unda ingliz tilidan rus tiliga o'zlashgan terminlar ishning asosiy negizi sifatida ko'rilgan.

A.S.Kaplina[12] "Межкультурные особенности экономического текста и трудности его перевода". Bu tadqiqotda iqtisodiy matnning xususiyatlari, matnlarning ekvivalentligi va adekvatligi ustida izlanishlar olib borilgan. Tadqiqotchining fikricha, iqtisodiy matnlarning asosiy maqsadi kogniti va axborot yetkazish bo'lib, buning uchun turli iqtisodiy terminlardan, qisqartmalardan foydalaniladi. Ba'zi elementlarni tarjima qilishda adekvatlikka erishish uchun transformatsiyalardan foydalanish kerakligini qayd etadi.

I.V.Streletskaya[13] "Языковые особенности перевода экономических текстов с английского языка на русский" nomli tadqiqot ishida iqtisodiy diskursga alohida bob ajratilib, chuqur tahlil ostiga olingan. Unda diskurs tushunchasi, iqtisodiy diskurs va iqtisodiy diskursning o'ziga xos xususiyatlari o'rganilgan. Qolgan boblarda iqtisodiy matnlar leksik birlik, grammatik birlik hamda stilistik – uslubiy birliklarga bo'linib tadqiq qilingan. Leksik birliklarni tahlil qilishda terminlar va maxsus leksika tarjimasi, umumiste'moldagi leksikatarjimasi, abbreviaturalar, akronimlar va korxona-tashkilot nomlari kabilar ko'rib chiqilgan. Uslubiy birliklarda esa frazeologizmlar va klishelar, metaforalar tarjimasi tadqiq qilingan.

O.V.Dovbishning[14] "Английская финансовая терминология проблемнее перевода на русский язык (На материале его довых финансовых отчетов зарубежных компаний)" da moliyaviy hisobot terminlar tizimi o'ziga xos matn janri sifatida o'rganilgan. Tadqiqotga korxonaning yillik moliyaviy hisoboti manba bo'lib xizmat qilgan.

XULOSA

Termin borasida turlicha nuqtayi nazar yo'q emas, jumladan I.V. Arnold, M.V. Nikitin, A.A. Ufimseva va boshqalar talqinida termin so'zning o'ziga xos turidir. "Ideal termin monosemantik" bo'lmogi darkor va o'z sohasida ishlatalganda mikro-kontekstga "qaram" emas. Uning ma'nosi o'zgarishsiz qolaveradi, agarki yangi kashfiyat paydo bo'lib, uning tushunchasi yoki referentini o'zgartirmasa. O'zbek tili terminologiyasining rivojiga salmoqli hissa qo'shgan olimlardan biri professor Renat Doniyorov hisoblanadi. Uning "O'zbek tili texnik terminologiyasining ayrim masalalari" (1977) kitobida o'zbek tili texnik terminologiyasini tartibga solish, undagi qator chalkashliklarning oldini olish kabi masalalar o'rinn olgan. Mazkur ish texnik terminologiyani tadqiq qilish ishiga katta hissa bo'lib qo'shildi deyish mumkin. N.Ikromova o'zining "O'zbek taomlari leksikasi" ishida esa o'zbek taomlari nomlarining lisoniy xususiyatlari haqida so'z yuritadi. Shu bilan birga, o'zbek tili leksikasi masalalari "Hozirgi zamon o'zbek tili", "Hozirgi o'zbek adabiy tilli" [15] kabi tadqiqotlar va darsliklarda ham o'z ifodasini topgan. 1981-yilda O'zFA Til va adabiyot institutining bir guruh tilshunos olimlari tomonidan "O'zbek tili leksikologiyasi" nomli yirik ish maydoniga keldi. O'zbek tilshunosligida leksik qatlamlarni qiyosiy o'rganish masalalari bo'yicha ham ancha ishlar qilinganini kuzatish mumkin. Bu borada I.Ismoilovning 1966-yilda nashr ettingan monografiyasi muhim ishlardan biri sanaladi. [16] Muhimi shundaki, mazkur ishda o'zbek va uyg'ur tillardagi qon-qorindoshlik terminlarilarining paydo bo'lishi va amalda qo'llanish me'yorlari atroflicha tahlil etilgan. D.X.Bazarova va K.Sharipovalar tomonidan "O'rta Osiyo va Qozog'iston turkiy tillari leksikasining taraqqiyoti" deb nomlangan yirik tadqiqot maydonga kelganligini ham ta'kidlash o'rinnli. Unda Markaziy Osiyo hududidagi turkiy tillarda qo'llanilgan zoologik terminlar tadqiqot obyekti qilib olingan.

ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. КимВ.Н., КимТ.С. Социально-политическая терминология.–Т., . 2009. С. 5. (Socio-political terminology)
2. Nurmonov A. Hozirgi O'zbek adabiy tili. –Т.: Sharq, 2002. –В. 62-63. (Modern Uzbek literary language)
3. DanilenkoV.P. Русская терминология: Опытлингвистического описания. -М.:Наука, 1977. -S.157. (Russian terminology)
4. Abdurahmonov G., Mamajonov S. O'zbek tili va adabiyoti.-Т.: O'zbekiston, 2002.-В. 84-85. (Uzbek language and literature)
5. В.В. Виноградов, «Вопросы языкоznания» 1961, стр.3-10(Questions of linguistics)
6. Воджнол.И. Научно-техническая терминология из объектов изучение закономерностей развитие языка // Филологическая наука. 1971. – с. 103. (Scientific and technical terminology from objects study of patterns language development)
7. Лотте Д.С. Основы построения научно-технической терминологии. Вопросы теории и методики. М., 1961.
- c. 29. (Fundamentals of construction of scientific and technical terminology. Questions of theory and methodology)
8. Калинин А.В. Лексика русского языка; 1971. – с. 141. (Vocabulary of the Russian language)
9. Коготкова Т.С. К вопросу о производственно-профессиональной лексике говора и соотношении ее с терминологической лексикой литературного языка // Диалектная лексика 1969. – Ленинград: Наука,
10. 1971. – с. 4. (On the issue of industrial-professional vocabulary and correlation with the terminological vocabulary of the literary language)
11. Шулюкина Т. С. К вопросу перевода экономических терминов (на материале английского и русского языков).- М., 2011. (On the issue of translation of economic terms (on the material of English and Russian languages)
12. Лесникова Ж.В. Способы перевода терминов с английского языка.-М., 2010 (Ways of translating terms from English)
13. Кинчина Е. В. Когнитивные аспекты перевода экономических терминов.-К., 1999. (Cognitive aspects of the translation of economic terms)
14. Tursunov U. Muxtorov J, Rahmatullayev Sh. Hozirgi o'zbek tili (morfologiya, leksika). – Toshkent, 1971. (Current Uzbek language)
15. Shoabdurahmanov Sh., Asqarova M., Hojiyev A., Rasulov I., Doniyorov X. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent, 1980. (Current Uzbek language)
16. Ismoilov I. Turkiy tillarda qavm-qarindoshlik terminlari .-Toshkent, 1966. (Relationship terms in Turkic languages)